

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

FT

انتصاب سیاستمدار کهنه‌کار برای نوسازی امنیتی

ایران سیاستمدار کهنه‌کاری را برای ریاست-بالاترین نهاد امنیتی کشور منصوب کرد. ناظران می‌گویند این علامتی است از تلاش برای مهار تندروها و نظم‌دهی جدید به ساختار دفاعی کشور. پس از جنگ ۱۲ روزه با اسرائیل. رئیس‌جمهور مسعود پزشکیان روز سه‌شنبه علی‌لاریجانی را به عنوان دبیر شورای عالی امنیت ملی منصوب کرد. این شورا، نهادی قدرتمند است، با مسئولیت شکل‌دهی به راهبرد دفاعی و امنیتی ایران. انتصاب او پس از آن رخ داده که جمهوری اسلامی ایران و ارتش‌اش، در طول جنگ ماه ژوئن، هدف حملات سنگین اسرائیل قرار گرفت. ایران این هفته تشکیل شورای ملی دفاع را هم اعلام کرد. این شورا به هماهنگی برنامه‌های دفاعی و نیروهای مسلح کمک خواهد کرد. از زمان جنگ ایران و عراق در دهه ۱۹۸۰ این اولین بار است که چنین شورایی تشکیل می‌شود. رئیس‌جمهور در حکم روز سه‌شنبه‌اش، چنین وظیفه‌ای به لاریجانی داده است: «رصد و اولویت‌بندی مسائل و مخاطرات امنیت ملی، به ویژه تهدیدات نوظهور و فناورانه... و [حرکت به سمت تقویت امنیت پایدار در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی]». لاریجانی، مشاور سیاسی ارشد رهبری در ایران، در چندین سمت سیاسی فعالیت کرده است، از جمله مذاکره‌کننده سابق هسته‌ای، رئیس پارلمان و نیز دبیر شورای عالی امنیت ملی به مدت دو سال در دهه ۲۰۰۰. لاریجانی که سیاستمداری محافظه‌کار است، در طول دهه‌ها حضور در صحنه قدرت، از تندروها فاصله گرفته و به نیروهای اعتدال‌گرا نزدیک‌تر شده است. شورای نگهبان، نهاد بررسی صلاحیت انتخابات، از حضور او در دو انتخابات ریاست‌جمهوری جلوگیری کرد، شامل انتخابات سال گذشته ریاست‌جمهوری. برخی ناظران در ایران می‌گویند انتصاب او حاکی از تغییری محتاطانه به سمت عملگرایی در سیاست‌گذاری پس از جنگ ایران است. منصور حقیقت‌پور، نماینده سابق مجلس به رسانه‌های محلی گفته است: «برخی از تصمیمات مثل به کارگیری علی‌لاریجانی، مردمی را که در طول جنگ از خود ایستادگی نشان دادند، به این امید می‌رساند که از این به بعد قرار است رویکرد عقلانی بیشتری را در عرصه تصمیم‌گیری و اجرایی شاهد باشند.» او اضافه کرد، هر تصمیمی برای مهار رویکردهای «تندروی و افراط» «نتیجه‌ای مثبت» خواهد داشت. حسین انتظامی، معاون وزیر فرهنگ روز سه‌شنبه در کانال تلگرامش نوشت نقش‌های پیشین لاریجانی او را به فردی با دیدگاه‌های «عمیقاً عملگرایانه» تبدیل کرده است. حمله اسرائیل به ایران، ناگهانی بود. در روزهای اول جنگ، اسرائیل ده‌ها نفر از فرماندهان نظامی و دانشمندان هسته‌ای ایران را ترور کرد و نیز به زیرساخت‌های نظامی و اهداف غیرنظامی از قبیل ساختمان تلویزیون دولتی حمله کرد. ایران با شلیک امواج موشک به چندین شهر اسرائیل واکنش نشان داد و سپس ایالات متحده که مداخله کوتاهی با بمباران تأسیسات هسته‌ای ایران کرده بود، آتش‌بسی شکننده را اعلام کرد که اجرایی شد. پس از جنگ، مطالبه‌های فزاینده‌ای در ایران مطرح شده برای این که ساختار حاکم، اصلاحات سیاسی اعمال کند و نفوذ تندروها را کاهش دهد. در روزهای اخیر، کاظم صدیقی، روحانی‌ای که ۱۷ سال امام جمعه تهران بود، در ارتباط با پرونده‌ای که توجهات گسترده‌ای را در کشور به خود جلب کرده بود، از این سمت استعفا داد.

وقتی انکار دیگر ممکن نبود

رسانه‌های جریان اصلی با وضعیت گرسنگی در غزه چگونه مواجه شدند؟

جولی هالر

کارشناس ارشد بنیاد مبارزه با ترابوداری و نژادپرستی

تیرها روزه‌روز مهیب‌تر می‌شوند:

- «کودکی از سوءتغذیه مرد؛ گرسنگی در غزه تشدید می‌شود» - سی‌ان‌ان، ۲۰۲۵/۷/۲۱
- «بیش از ۱۰۰ گروه کمک‌های انسان‌دوستانه هشدار گرسنگی در غزه را می‌دهند؛ مقامات می‌گویند، حملات اسرائیل ۲۹ نفر را کشت.» - آسوشیتدپرس، ۲۰۲۵/۷/۲۳
- «نه شیر خشک، نه غذا: مادران و نوزادان در غزه با هم گرسنگی می‌کشند» - ان‌بی‌سی، ۲۰۲۵/۷/۲۵
- «نوزاد پنج ماهه در آغوش مادرش در غزه مرد؛ قربانی تازه بحران روزه‌تشدید گرسنگی» - سی‌ان‌ان، ۲۰۲۵/۷/۲۶
- «بچه‌های غزه برای دوری از گرسنگی در میان زباله‌ها می‌گردند» - مجله نیویورک، ۲۰۲۵/۷/۲۸

این پوشش رسانه‌های فوری و لازم است، اما به طرز مجرمانه‌ای دیر.

داد، اندکی کمک وارد شود، آن هم از طریق مراکز متعلق به «بنیاد انسان‌دوستانه غزه» که سازمانی آمریکایی اسرائیلی است. همزمان آن‌هایی را که برای دریافت این کمک‌ها می‌آمدند، با تک‌تیرانداز هدف می‌گرفت؛ اما همان کمک هم اصلاً به میزان کافی نبود و مردم غزه حالا در آستانه مرگ دسته‌جمعی هستند. این هشدارای است که کارشناسان می‌دهند. به روایت یونیسف (۲۰۲۵/۷/۲۷):

تمام جمعیت بیش از ۲ میلیون نفره غزه به‌شدت در ناامنی غذایی هستند. از هر سه نفر، یک نفر روزهاست غذا نخورده است و ۸۰ درصد از تمام مرگ‌های گزارش‌شده، از کودکان بوده‌است.

به گزارش وزارت بهداشت غزه، لااقل ۱۴۷ نفر از مردم غزه از آغاز حملات اسرائیل پس از ۱۷ اکتبر، در نتیجه سوءتغذیه جان باخته‌اند. بیشتر این آمار هم در چند هفته اخیر بوده‌است.

سیاستمداران جریان اصلی بالاخره در حال سخن گفتن در این باره‌اند. حتی دونالد ترامپ هم اذعان کرد «گرسنگی واقعی» در غزه وجود دارد؛ اما چنان که ناظران منتقد اشاره کرده‌اند، شروع به ابراز نگرانی در این باره، به شکل ویرانگری دیر رخ داده. وبلاگ دیسکورس متعلق به جک میرکینسون، (۲۰۲۵/۷/۲۸) از جرمی کیندیک، رئیس سازمان بین‌المللی پناهجویان نقل کرد:

متأسفانه گرسنگی در غزه حالا از نقطه سرریز گذشته است از این به بعد شاهد مرگ‌ومیر ناشی از گرسنگی در ابعاد گسترده خواهیم بود... قطعی وقتی شتاب بگیرد، تلاش لازم برای مهارش به شکل تصاعدی بالا می‌رود. حالا نیاز به عملیات عظیم و غالبی از کمک خواهد بود تا موج مرگ‌ومیر در راه را برگرداند و مدها طول خواهد کشید.

قطعی، تبعات بلندمدت و ماندگار هم دارد، حتی وقتی جان افراد نجات داده شود. (ان‌بی‌آر، ۲۰۲۵/۷/۲۹) میرکینسون، بهرانی مثل سناتور کوری بوکر و هیلاری کلینتون را به باد انتقاد گرفت که پیش از این حرفی نزده بودند: «الان برای شستن خون از روی دست‌هایشان خیلی دیر است.»

واکنش بین‌المللی به بحران غذایی در غزه را چطور می‌بینید؟

مروان معاشر: تصاویر گرسنگی در غزه را دیگر نمی‌شود نادیده گرفت. مرگ کودکان از سوءتغذیه و گرسنگی را دیگر نمی‌شود به جنگ حماس ربط داد؛ گروهی که توان نظامی‌اش به صورت جدی تضعیف شده. شواهد مدام در حال افزایش‌اند که اسرائیل دارد از گرسنگی به عنوان سلاحی علیه غیرنظامیان استفاده می‌کند؛ غیرنظامیانی که درمانده غذا هستند.

چند هفته اخیر، شاهد تغییری جدی در رویکرد کشورها بوده‌ایم. در غرب، کانادا، فرانسه و بریتانیا نیت‌شان را ابراز کرده‌اند که کشور فلسطین را در ماه سپتامبر، به رسمیت بشناسند. بسیاری دیگر هم به دنبال آن‌ها خواهند آمد. حتی کشورهایی مثل آلمان و ایتالیا، حامیان قدیمی به رسمیت شناختن کشوری به نام اسرائیل، دیگر ساکت‌ماندن را سخت یافته‌اند. بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، هیچ قصدی برای توقف جنگ نشان نداده است، به‌رغم فشارهای فزاینده داخلی و بین‌المللی برای اینکه چنین کند. در واقع، گزارش‌های خبری می‌گویند او در حال بررسی است که جنگ را گسترش دهد تا برای پس گرفتن گروگان‌ها اقدام کند. هدف اول نتانیاهو به نظر این است که دولت ائتلافی‌اش را تا زمانی که ممکن است حفظ کند. با توجه به تصاویر تلویزیونی و واقعیت میدانی که روزبه‌روز بیشتر در معرض دید جامعه جهانی قرار می‌گیرد، ممکن است راهبرد او دیگر خیلی برقرار نماند؛ اما فشار بین‌المللی جدی برای توقف جنگ تنها می‌تواند از سمت ایالات متحده بیاید و اگر از حرف‌های رئیس‌جمهور دونالد ترامپ نشانه‌ای برداشت کنیم، چنین فشاری ممکن است زودتر از راه برسد.

عمر حمزاوی: دولت‌ها و جوامع مدنی در جهان عرب هم به این تصاویر با بهت و وحشت واکنش نشان داده‌اند. مصر، اردن، عربستان سعودی و امارات متحده عربی دارند کمک‌های هوایی به نوار غزه می‌فرستند. وقتی اسرائیل، توقف کوتاهی در عملیات نظامی و اجازه توزیع امن کمک را اعلام کرد، مصر استفاده از مرز زمینی‌اش را از سر گرفت تا صداها کامیون کمک را وارد کنند؛ به‌علاوه، مصر و قطر تلاش‌های میانجیگرانه چندماهه خود را در کنار دولت ایالات متحده تسریع کرده‌اند تا به آتش‌بسی بین اسرائیل و حماس برسند. رهبران عرب از ترامپ خواسته‌اند بیشتر درگیر دیپلماسی شود تا به جنگ غزه و وقایع وحشتناکش پایان دهد. جوامع مدنی عربی، تجملات خشونت‌پرهیزی داشته‌اند تا خواستار پایان جنگ شوند و از دولت‌هایشان خواسته‌اند برای رساندن کمک‌های انسان‌دوستانه به غزه تلاش بیشتری کنند.

حرکت کشورهای غربی به سمت به رسمیت شناختن کشور فلسطین چقدر قابل توجه است؟
حمزاوی: نشانه‌های مکرری هست که درباره غزه و فلسطین، ورق در حال برگشتن است. چند ماه

عکس: AFP

ورق‌به‌نفع فلسطین برمی‌گردد؟

بررسی موضع‌گیری‌ها درباره به رسمیت شناختن کشور فلسطینیان

مروان معاشر، معاون مطالعات اندیشکده «موقوفه کارنگی برای صلح بین‌المللی» است و ناظر بر پژوهش‌های خاورمیانه در واشنگتن و بیروت. او از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۴، وزیر خارجه اردن بوده و از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۵، معاون نخست‌وزیر این کشور. او همچنین در سال ۱۹۹۵، اولین سفیر اردن در اسرائیل نیز بوده و از ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۲ نیز سفیر اردن در آمریکا و نقش‌آفرین مذاکرات اولین توافق تجارت آزاد بین ایالات متحده و کشوری عربی. او در زمان وزارت خارجه‌اش هم پروژه‌های «ابتکار صلح عربی» و نقشه راه خاورمیانه را هدایت کرده است. از ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۰، او سابقه معاونت روابط خارجی بانک جهانی را هم دارد.

عَمر حمزاوی، مدیر برنامه خاورمیانه کارنگی است و کارشناس ارشدش. پژوهش‌ها و نوشته‌های او بر خاورمیانه و شمال آفریقا متمرکز است. او پیشتر استاد علوم سیاسی دانشگاه قاهره و نیز استاد سیاست عمومی دانشگاه آمریکایی قاهره بوده‌است. او پس از سرنگونی حسنی مبارک در مصر، مدتی هم نماینده پارلمان این کشور بود و نیز دورانی هم عضو شورای ملی حقوق بشر مصر.

اندیشکده کارنگی که مرکز ویژه‌ای در حوزه خاورمیانه هم دارد، با این دو کارشناس مسائل خاورمیانه گفت‌وگویی داشته و از آن‌ها درباره تغییر موضعی پرسیده که برخی کشورهای جهان درباره به رسمیت شناختن کشور فلسطینی نشان داده‌اند. فلسطین البته چنان که در همین مصاحبه می‌آید، از سوی بسیاری از کشورهای جهان به عنوان کشور و دولت به رسمیت شناخته شده است، اما کشورهای قدرتمند و عمدتاً غربی که اغلب حامیان اسرائیل بوده‌اند، در اقلیتی قرار داشته‌اند که حاضر به چنین اقدامی نبودند. در ماه‌ها و سال‌های اخیر، ابتکار کشورهایی که پیشتر در انتقاد از کلیت سیاست‌های غرب، به خصوص در خاورمیانه موضع داشتند، چنین اقدامات دیپلماتیک به نفع فلسطین و در تقابل با اسرائیل را کلید زدند اما اخیراً موضعی این چنین در میان حامیان اصلی اسرائیل و قدرت‌های اصلی غربی دیده می‌شود و این مسئله، موضوع این مصاحبه است. این دو کارشناس که یکی بیشتر فعالیت دیپلماتیک داشته و دیگری بیشتر دانشگاهی بوده، در این گفت‌وگو هر کدام از نظرگاه خود این روند را بررسی می‌کنند و در عین توصیف بحران جدی در غزه، روایتی امیدوارانه از چشم‌انداز تحولات دارند. مطالعه دیدگاه‌های این دو برای دریافت نظرگاه عربی به این تحولات، مفید خواهد بود.

عمر حمزاوی